

XALQARO HUQUQ VA XALQARO MUNOSABATLAR: NORMATIV TUZILMALAR

VA GEOSIYOSIY DINAMIKALAR O'RTASIDAGI UZVIY BOG'LIQLIK

Turg'unboyev Otabek Odiljon o'g'li

Jahon iqtisodiyoti va diplomatiya universiteti,

3-bosqich Xalqaro huquq fakulteti

Annotatsiya: Xalqaro huquq va xalqaro munosabatlar o'rtasidagi uzviy bog'liqlik, ayniqsa, normativ tuzilmalar va geosiyosiy dinamikalarning o'zaro ta'siri masalasi, xalqaro tizimda ro'y berayotgan jiddiy o'zgarishlar kontekstida dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu maqolada xalqaro huquqning asosiy prinsiplari va ularning xalqaro munosabatlar bilan qanday bog'langanligi tahlil qilinadi. Geosiyosiy o'zgarishlarning xalqaro huquq normativlariga ta'siri va shu o'rinda yangi xalqaro normativ tuzilmalarni shakllantirish zarurati ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: Xalqaro huquq, xalqaro munosabatlar, normativ tuzilmalar, geosiyosiy dinamikalar, diplomatiya, xalqaro tizim, global muammolar, davlatlararo aloqalar.

Kirish

Xalqaro huquq va xalqaro munosabatlar bir-biriga chambarchas bog'liq bo'lgan, bir-birini ta'sir etuvchi ikki soha hisoblanadi. Xalqaro huquq – bu davlatlar va xalqaro tashkilotlar o'rtasida normativ asosda o'rnatilgan huquqiy munosabatlarni tartibga soluvchi huquqiy me'yorlar to'plamidir. Xalqaro munosabatlar esa davlatlar va boshqa xalqaro subyektlar o'rtasidagi diplomatik, siyosiy, iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy

aloqalarni o'rganadi. Shu bois, bu ikki soha bir-birini to'ldiradi va zamonaviy global tizimda ayiqsa muhim ahamiyatga ega.

Geosiyosiy dinamikalar, xalqaro huquqning asosiy prinsiplari va normativ tuzilmalar o'rtasidagi uzviy bog'liqlik, ayniqsa, XXI asrning boshlarida o'zining aniq aksini topmoqda. Global siyosiy jarayonlar, ijtimoiy va iqtisodiy o'zgarishlar xalqaro huquqni doimiy ravishda yangilashni talab etadi. Shu bilan birga, geosiyosiy ta'sirlar va dinamikalar xalqaro munosabatlarning rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi.

Xalqaro huquq va xalqaro munosabatlar o'rtasidagi uzviy bog'liqlik, normativ tuzilmalar va geosiyosiy o'zgarishlar o'rtasidagi ta'sirlar tahlil qilinadi. Shuningdek, geosiyosiy o'zgarishlarning xalqaro huquq normativlariga qanday ta'sir qilishi, bu jarayonlarning xalqaro tizimda yangi huquqiy mexanizmlar va strukturalarni yaratish zaruratini yuzaga keltirishi ko'rib chiqiladi.

Xalqaro huquq va xalqaro munosabatlar o'rtasidagi uzviy bog'liqlik

Xalqaro huquq va xalqaro munosabatlar o'rtasidagi bog'liqlik shundaki, birinchisi ikkinchisining normativ asosini tashkil qiladi. Xalqaro huquq davlatlar o'rtasidagi huquqiy aloqalarni tartibga soladi, ularning ichki va tashqi siyosatiga ta'sir qiladi. Xalqaro munosabatlar esa davlatlar o'rtasidagi siyosiy, iqtisodiy va ijtimoiy aloqalarni o'rnatadi va bu aloqalar xalqaro huquq normativlarini shakllantiradi.

Xalqaro huquqning asosiy prinsiplari va tamoyillari, masalan, davlat suvereniteti, inson huquqlari, xalqaro hamkorlik, tinchliksevarlik va adolat, xalqaro munosabatlar doirasida eng muhim rol o'ynaydi. Xalqaro huquqdagi har qanday o'zgarishlar, yangi normativ tuzilmalar, yangi diplomatik aloqalar, barcha davlatlar uchun yangi imkoniyatlar yaratadi. Shunday qilib, xalqaro huquq va xalqaro munosabatlar o'rtasidagi o'zaro ta'sir, global tizimning barqarorligi uchun zarurdir.

Geosiyosiy dinamikalar va xalqaro huquq normativlari

Geosiyosiy dinamikalar, ayniqsa, XXI asrda xalqaro munosabatlarni shakllantiradigan va xalqaro huquq normativlariga ta'sir qiladigan eng katta omilga aylanmoqda. Global siyosatdagi o'zgarishlar, yangi kuchlar markazlarining paydo bo'lishi, iqtisodiy va ijtimoiy krizislar, shuningdek, global ekologik muammolar xalqaro huquqni doimiy ravishda yangilashni talab qiladi.

Masalan, geografik siyosiy o'zgarishlar va yangi davlatlarning yuzaga kelishi xalqaro huquqni yangi me'yorlar va normativ asoslar bilan boyitishni talab etadi. Xalqaro huquqni yangilash jarayonida yangi davlatlarning huquqlari, erkinliklari va ularning xalqaro tizimdagi o'rni alohida e'tibor talab etadi.

Shuningdek, geosiyosiy o'zgarishlar xalqaro huquqning bir qator normativlarining buzilishiga ham olib kelishi mumkin. Masalan, xavfsizlik, iqtisodiy hamkorlik, ekologiya sohalarida xalqaro huquqning yangi qoidalari va tamoyillari kerak bo'lmoqda. Bu holat, xalqaro munosabatlarning doimiy ravishda o'zgarib borishini ko'rsatadi.

Xalqaro huquq va xalqaro munosabatlarning kelajagi: yangi normativ tuzilmalar va global muammolar

Xalqaro huquq va xalqaro munosabatlar doirasida yangi normativ tuzilmalarni shakllantirish zarurati, ayniqsa, global muammolarni hal qilish jarayonida muhim ahamiyatga ega. Xalqaro huquq, nafaqat davlatlar o'rtasidagi aloqalarni tartibga soluvchi mexanizm, balki jamiyatlararo, ijtimoiy va ekologik masalalarni hal qilishda ham asosiy vosita bo'lib xizmat qiladi.

Kelajakda, sun'iy intellekt, iqlim o'zgarishi, global migratsiya, sog'liqni saqlash, xalqaro xavfsizlik kabi global muammolarni hal qilishda xalqaro huquq yangi tuzilmalar va mexanizmlar yaratish zaruratini yuzaga keltiradi. Bu masalalarni tartibga solishda xalqaro huquq va xalqaro munosabatlar o'rtasidagi doimiy o'zaro aloqalar va hamkorlikning kuchayishi muhim bo'ladi.

Xulosa

Xalqaro huquq va xalqaro munosabatlar o'rtasidagi bog'liqlik global tizimning samarali ishlashi uchun zarurdir. Geosiyosiy o'zgarishlar va yangi global muammolar xalqaro huquq normativlarini doimiy ravishda yangilashni talab qiladi. Xalqaro huquq va xalqaro munosabatlar o'rtasidagi uzviy bog'liqlik, nafaqat davlatlar o'rtasidagi aloqalarni tartibga soluvchi mexanizm, balki global ijtimoiy, siyosiy va iqtisodiy o'zgarishlarga javob beradigan yangi normativ tuzilmalarni yaratish zaruratini yuzaga keltiradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1.Козлов, В. (2020). Международное право: теория и практика. Москва: Наука.
- 2.Головкин, И. В. (2019). Геополитика и международные отношения: вызовы XXI века. Санкт-Петербург: Издательство СПбГУ.
- 3.Алексеев, Ю. (2018). Теория международных отношений и права. Москва: Юрист.
- 4.Молчанова, Т. В. (2021). Международная политика и право в условиях глобализации. Москва: Российская академия наук.
- 5.Гаррисон, С. (2017). Global Governance and International Law. Oxford: Oxford University Press.